

## ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

### 1. ΑΡΘΡΟ

Τα κύρια χαρακτηριστικά του άρθρου είναι:

- Δημοσιεύεται σε εφημερίδα (σχολική, τοπική κ.ά.) ή σε περιοδικό.
- Έχει τίτλο σύντομο και περιεκτικό (ουδέτερο, καυστικό, επιδοκιμαστικό, αποδοκιμαστικό), ανάλογα με το περιεχόμενο του κειμένου.
- Το θέμα του αντλείται από την επικαιρότητα, αφού το άρθρο έχει επικαιρικό χαρακτήρα.
- Χρησιμοποιείται συνήθως λόγος με μικρές περιόδους και ακολουθείται η ενεργητική σύνταξη σε χρόνο ενεστώτα.
- Η λειτουργία της γλώσσας είναι κυρίως αναφορική.
- Το ύφος του είναι οικείο, απλό και γίνεται χρήση α' ενικού και πληθυντικού προσώπου, όταν πρόκειται να δημοσιευτεί σε σχολικό έντυπο. Το ύφος του είναι σοβαρό, τυπικό, αντικειμενικό, απρόσωπο και γίνεται χρήση γ' ενικού και πληθυντικού προσώπου, όταν πρόκειται να δημοσιευτεί σε εφημερίδα.
- Έχει τριμερή δομή:  
Πρόλογος                      Αφόρμηση από τον τίτλο - παρουσίαση του θέματος και της θέσης του αρθρογράφου.  
Κύριο μέρος                      Σχολιασμός και ερμηνεία του θέματος/προβλήματος.  
Επίλογος                      Συμπεράσματα, προτάσεις.

### 2. ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Μια επιστολή, ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, διακρίνεται σε φιλική ή επίσημη. Σύμφωνα λοιπόν με τον αποδέκτη διαμορφώνεται και το ύφος του κειμενικού είδους.

#### Χαρακτηριστικά φιλικής επιστολής

- ♦ Χρησιμοποιείται λόγος άμεσος, με προσωπικό τόνο.
- ♦ Το ύφος είναι απλό, οικείο, ανεπιτήδευτο και γίνεται χρήση α και β' ενικού προσώπου.
- ♦ Η δομή της είναι η ακόλουθη:

#### Προσφώνηση απλή ή εμπλουτισμένη με επίθετα

Αποτελεί βασικό συστατικό της επιστολής. Τίθεται πάνω αριστερά.

Π.χ. Αγαπητέ φίλε

Πρόλογος                      Στον πρόλογο αναφέρεται η αφορμή και ο σκοπός

Θα ήθελα... ενόψει (εξαίτιας/αφορμή)... να (σκοπός)...

Κύριο μέρος                      Ανάλυση του θέματος της επιστολής.

Επίλογος                      Ανακεφαλαίωση του θέματος.

Αποφώνηση                      Αποτελεί βασικό συστατικό της επιστολής. Τίθεται κάτω δεξιά.

Π.χ. Με εκτίμηση/Με αγάπη

#### Χαρακτηριστικά επίσημης επιστολής

- ♦ Το ύφος είναι σοβαρό, τυπικό, αυστηρό και γίνεται χρήση γ' ενικού και πληθυντικού προσώπου.
- ♦ Έχει την ακόλουθη δομή:

#### Προσφώνηση εμπλουτισμένη με επίθετα.

Αποτελεί βασικό συστατικό της επιστολής. Τίθεται πάνω αριστερά.

Π.χ. Αξιότιμε κύριε υπουργέ/δήμαρχε

Πρόλογος                      Στον πρόλογο αναφέρεται η αφορμή και ο σκοπός.

Με την επιστολή μου αυτή θα ήθελα ενόψει (αφορμή)... να αναφερθώ στο ζήτημα (σκοπός)...

Κύριο μέρος                      Ανάλυση του θέματος, λόγιο λεξιλόγιο. Ανακεφαλαίωση του θέματος.

Επίλογος                      Αποτελεί βασικό συστατικό της επιστολής. Τίθεται κάτω δεξιά. Εκφράζονται

Αποφώνηση                      συνήθως ευχαριστίες.

Π.χ. Με εκτίμηση/Ευχαριστώ για την προσοχή σας

### 3. ΟΜΙΛΙΑ/ΔΙΑΛΕΞΗ, ΕΙΣΗΓΗΣΗ/ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Πρόκειται για κείμενο το οποίο απευθύνεται σε κοινό, όπως: γονείς και συμμαθητές, μέλη δημοτικού συμβουλίου, μέλη της Βουλής των Εφήβων, μέλη ενός συνεδρίου κ.λπ.

Ως εκ τούτου η **προσφώνηση**, η **αποφώνηση**, το **ύφος** του κειμένου συνδέονται άμεσα με την **επικοινωνιακή περίσταση**.

Η **δομή** που ακολουθείται είναι η εξής:

**Προσφώνηση** Αγαπητοί συμμαθητές και γονείς..., Αξιότιμοι κύριοι..., Κύριοι σύνεδροι..., Αγαπητοί συνδημότες... κ.ά.

**Πρόλογος** Θέμα και θέση του πομπού.

**Κύριο μέρος** Ανάλυση του θέματος.

**Χρήση α' και γ' ενικού και α', β, γ πληθυντικού προσώπου, ύφος άμεσο, παραστατικό, ζωντανό, οικείο ή σοβαρό ανάλογα με τον αποδέκτη.**

**Επίλογος** Ανακεφαλαίωση/προτάσεις/προοπτικές.

**Αποφώνηση** Ευχαριστώ για την προσοχή σας/Σας ευχαριστώ.

### 4. ΔΟΚΙΜΙΟ

Τα είδη του δοκιμίου, όπως γνωρίζουμε, είναι δύο:

α. Το **αποδεικτικό (δοκίμιο πειθούς)**, στο οποίο ο συγγραφέας επιδιώκει να πείσει, να αναλύσει ή να ερμηνεύσει ένα θέμα.

**Χαρακτηριστικά του αποδεικτικού δοκιμίου**

♦ Κείμενο με **τριμερή δομή**, στο οποίο **διατυπώνονται οι ιδέες με λογική οργάνωση**.

**Πρόλογος** Αναφορά στο θέμα και παρουσίαση της βασικής θέσης του συγγραφέα.

**Κύριο μέρος** Ανάλυση, απόδειξη της θέσης με σαφήνεια και πληρότητα.

**Επίλογος** Συμπέρασμα, προτάσεις ή προοπτικές.

♦ **Αναφορική λειτουργία της γλώσσας** (δήλωση, κυριολεξία) και **χρήση γ' ενικού και πληθυντικού προσώπου** κυρίως.

♦ **Ύφος** σοβαρό.

♦ **Τρόπος πειθούς: επίκληση στη λογική και μέσα πειθούς: επιχειρήματα και τεκμήρια.**

β. Το **στοχαστικό δοκίμιο**, στο οποίο ο συγγραφέας **περιδιαβαίνει ελεύθερα στο χώρο των ιδεών**, αναπτύσσοντας τις σκέψεις του **συνειρμικά και χρησιμοποιώντας την ποιητική λειτουργία της γλώσσας και την επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη**.

### 5. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ, ΔΙΑΛΟΓΟΣ, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ, ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Το επικοινωνιακό πλαίσιο χρησιμοποιείται και σε άλλα κειμενικά είδη, τα οποία συναντώνται σπανιότερα. Συγκεκριμένα:

α. **Συνέντευξη**

**Συνομιλία προσώπων με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων. Το ύφος του κειμενικού είδους είναι απλό, φυσικό και ανεπιτήδευτο. Γίνεται χρήση του β' πληθυντικού (ερωτήσεις) και α' ενικού προσώπου (απαντήσεις). Ως τρόπος πειθούς χρησιμοποιείται κυρίως η επίκληση στη λογική με επιχειρήματα και τεκμήρια.**

β. **Διάλογος**

**Συζήτηση μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων για ένα θέμα/ζήτημα. Το ύφος, η γλώσσα και το ρηματικό πρόσωπο εξαρτώνται από την επικοινωνιακή περίσταση.**

γ. **Ημερολόγιο**

**Καταγραφή προσωπικών βιωμάτων χρονολογικά, με αναφορές συχνά και σε κοινωνικά θέματα. Χρησιμοποιείται το α' ενικό πρόσωπο, ενώ το ύφος είναι απλό, φυσικό και ανεπιτήδευτο.**